

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยความคิดในการแก้ปัญหาและต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลาและจะต้องพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพเพื่อความพร้อมในการเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม บุคคลที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก คือกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ มีความมั่นใจ สามารถถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการเพื่อให้บุคคลอื่นได้รับรู้อย่างเปิดเผยและจริงใจ จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่วนบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกจะส่งผลให้ขาดความมั่นใจ และขาดความภาคภูมิใจในตนเอง อาจส่งผลกระทบต่อกระเทือนไปยังสุขภาพจิตของบุคคลนั้นเกิด ความวิตกกังวลจากการที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมนั้นออกไป ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการปรับตัวเข้ากับสังคม และเมื่อมีปัญหามากขึ้น อาจจะเลือกวิธีการหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนต้องแสดงออก และการที่มีความวิตกกังวลสูงอาจนำไปสู่การเป็นโรคจิตโรคประสาทได้ ดังนั้น พฤติกรรมกล้าแสดงออกจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ

พฤติกรรมกล้าแสดงออกคือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ความรู้สึก ความคิดเห็นและความต้องการต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมาและจริงใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรทั้งยังก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย ดังนั้น พฤติกรรมกล้าแสดงออกจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งในสังคมประชาธิปไตย ดังที่ พรพิมล เมืองแวง (2539, หน้า 1) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า การกล้าแสดงออกเป็นลักษณะของบุคคลที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ควรที่จะเน้นให้บุคคลเป็นคนกล้าคิด กล้าแสดงออกให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตยนั้น จะมีเสรีภาพทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักสิทธิหน้าที่ของตน ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ย่อมมีคุณค่าต่อการพัฒนาตนเองและสังคม และ คลาร์ก (Clark, 1978, p. 11) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พบโดยทั่วไปแบบหนึ่งคือพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าพูด (passive behavior or non-assertiveness behavior) เป็นลักษณะ ไม่กล้าแสดงออก

ไม่กล้าพูดถึงความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือความต้องการของตนเองอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น มีความวิตกกังวล มีความกลัวไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เคยปฏิบัติไม่มีทักษะหรืออาจถูกอิทธิพลบางอย่างกดดัน ทำให้ไม่กล้าแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น อาจมองตัวเองในแง่ลบ ซึ่ง กรมวิชาการ (2534, หน้า 27) ได้กล่าวถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า การอบรมเลี้ยงดูของเด็กไทยส่งเสริมให้เป็นคนหัวอ่อน ยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ ส่งผลสะท้อนให้สังคมไทยมีวัฒนธรรมแห่งการสยบยอมต่ออำนาจโดยไม่ตั้งคำถามแม้บางครั้งจะเหมาะสมและถูกต้องก็ตาม เมื่อปฏิบัติจนเข้าก็กลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี เคยชินกับการอยู่ใต้การปกครอง จึงทำให้พลาดโอกาสที่สมควรจะได้รับอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ ปัทมา เรณูมาร (2539, หน้า 1-2) กล่าวถึงการไม่กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมว่าเป็นเหตุมาจากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่และครูของคนไทยมักเป็นการใช้อำนาจให้เด็กเชื่อฟังและกระทำตามโดยมิได้แสดงเหตุผล ส่งผลให้เด็กขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่กล้าตัดสินใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นที่แท้จริงของตนเองออกมา ทำให้ไม่รู้จักตนเอง ไม่ได้อยู่บนความคาดหวังของตนเอง และยอมรับตนเองเป็นบุคคลไม่กล้าแสดงออก ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังที่ สุจิตรา นามราชกูร์ (2537, หน้า 32) ได้สรุปไว้ว่า บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ได้มักจะเกิดความเครียดทางจิตใจและมีผลต่อการเกิดปัญหาทางสุขภาพจิต อันเป็นผลทำให้ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับ ละเอียต ชูประยูร และคณะ (2521, หน้า 7-8) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาความบกพร่องใน พฤติกรรมกล้าแสดงออกส่งผลต่อสุขภาพจิตและบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก คนที่ไม่กล้าแสดงออกจะพลาดโอกาสที่ตนต้องการและจะต้องยอมทำตามความต้องการของผู้อื่น ผลคือตนเองไม่มีความสุข ก่อให้เกิดความวิตกกังวล และมีความยากลำบากในการปรับตัว ซึ่งอาจนำไปสู่โรคจิตโรคประสาทได้

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ เป็นการจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนนั้นจึงเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอน นวลศรี นวลมณี (2524, หน้า 28) ได้ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวทางให้ ผู้เรียนจึงต้องค้นคว้า คิดคำตอบให้มากที่สุด แต่ยังมีปัญหาคำสำหรับครูเกี่ยวกับนักเรียน ซึ่งมีนักเรียนบางคนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนเพราะความละอาย และขาดความมั่นใจในตนเอง สอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2519, หน้า 28) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัวของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า มีปัญหามากในด้านไม่กล้าถามครูในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ ซึ่งเป็นลักษณะ

ของเด็กไทยส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันและเป็นผู้ฟังแต่ฝ่ายเดียว เมื่อครูตั้งคำถามหรือขอความคิดเห็นจากนักเรียน จะพบความผิดหวังอย่างเนื่อง ๆ กล่าวคือ มีนักเรียนส่วนน้อยที่เสนอความคิดเห็นของตนเองเป็นอย่างดี แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงผู้ฟัง นอกจากนี้ สิริลักษณ์ อุณฺษา (2537, หน้า 2) ได้ให้ความเห็นว่า การไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนในชั้นเรียนนั้น จะมีผลต่อการเรียนการสอนมาก ทั้งต่อครูผู้สอนและนักเรียน กล่าวคือ ครูอาจไม่รู้นักเรียนมีความคิด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากน้อยเพียงใด ทำให้ครูไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่ สำหรับนักเรียนนั้น การไม่กล้าแสดงออก เช่น ไม่กล้าพูดหน้าชั้นเรียน ไม่กล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน ไม่กล้าออกความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อนหรือในชั้นเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน และเป็นปัญหาในเรื่องการปรับตัวเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของนักเรียนอีกด้วย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมและการเรียนการสอนในชั้นเรียน และชุดการแนะแนวก็เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ที่สามารถช่วยในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโดยการนำชุดการแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโบสถ์อินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมอันเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโบสถ์อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับชุดการแนะแนวมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับชุดการแนะแนวมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล
4. นักเรียนที่ได้รับชุดการแนะแนวมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนในระยะ

หลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

5. นักเรียนที่ได้รับชุดการแนะแนวมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

6. นักเรียนที่ได้รับชุดการแนะแนวมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนในระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับครู อาจารย์ ครูแนะแนวและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้นำเอาชุดการแนะแนวนี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโบสถ์อินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดโบสถ์อินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 23 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) มาจำนวน 16 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เข้าเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 วิธีการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน คือ

2.1.1.1 วิธีการใช้ชุดการแนะแนว

2.1.1.2 วิธีการสอนแบบปกติ

2.1.2 ระยะเวลาในการวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

2.1.2.1 ระยะก่อนการทดลอง

2.1.2.2 ระยะหลังการทดลอง

2.1.2.3 ระยะติดตามผล

2.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความต้องการ ความคิดเห็นอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาและเหมาะสม อันเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนทั้งต่อครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งพฤติกรรมที่ผู้วิจัยทำการวิจัยประกอบด้วย

- 1.1 การซักถามและตอบข้อซักถาม
- 1.2 การแสดงความคิดเห็น
- 1.3 การกล่าวและการยอมรับคำวิจารณ์
- 1.4 การกล่าวและการยอมรับคำชมเชย
- 1.5 การพูดถึงสิทธิของตนเองตามความเหมาะสม

2. ชุดการแนะแนว หมายถึง โปรแกรมการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ คู่มือการจัดกิจกรรมแนะแนวและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งได้นำเอาวิธีการสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละหน่วย และเทคนิคที่นำมาใช้ในแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวคือ การแสดงบทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้การบ้าน โดยแบ่งแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวออกเป็น 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวม 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง

3. โรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง สถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาสำหรับพระภิกษุและสามเณรในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งการเรียนการสอนเป็น 2 ด้านคือ ด้านสามัญศึกษาและด้านนักธรรม-บาลี

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง สามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโบสถ์อินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545